

BETTER CALL SAUL

Jóban, rosszban

HUBER ZOLTÁN

A KULTIKUS *BREAKING BAD* SPIN-OFF-JA SAJÁT JOGÁN IS KIVÁLÓ SOROZAT.

A *Breaking Bad* (Totál szívás) utolsó évadait övező hisztéria csúcán vélhetően kevesen fogadtak volna arra, ha valamelyik karakter önálló szériát kapna, az pont a simlis Saul Goodman lenne. Nem mintha a csodálatosan ízléstelen és kellően dörzsölt zugüggyvéd ne lenne remekül megírt karakter, ám mégiscsak olyan parodisztikus mellékszereplőnek számított, akiből szándékosan hiányzott a főhősök lehangoló összetettsége. A *Breaking Bad* szülőapja, Vince Gilligan így kétszeresen is hatalmas fába vágta a fejszét, mikor írótársával, Peter Goulddal úgy döntöttek, a Saul Goodman körül bonyolódó előzménysorozattal a már bevált fikciós univerzumban maradnak. Nemcsak az instant klasszikussá lett előd nyomasztó árnyékával kellett megküzdeniük, de az addig elrajzolt figurával is. Bár az első néhány epizódban még tapintható a lehetséges irányok keresése, a *Better Call Saul* gyorsan megtalálja a hangját és saját jogán lesz lebilincselő.

Az eddig elkészült három évad ismeretében persze rögtön érthető a döntésük, az ügyvéd felemelkedése (és már ismert bukása) köré tekert sztori igen komoly írói kihívásokat tartogat magában, amiket az alkotók látható élvezettel teljesítenek. A *Better Call Saul* éppen azért annyira kiváló, mert az előzőhöz hasonló drámai metamorfózist az alkotóknak nehezített pályán kell levezényelniük. Nemcsak arról van szó, hogy a halálos beteg kémia-tanár után a főbb szereplők sorsa ezúttal is determinált (hisz tudjuk, mi vár rájuk akkor is, ha nem ismerjük *Breaking Bad* fináléját), de ezúttal egy karikatúrisztikus, egydimenziós karakterből kell tragikus hőst faragniuk. Míg Walter White esetében a diagnosztizált rák, a szerető család és a rendezett kertvárosi életvitel automatikusan garantálta a közönség szimpátiáját és állandó kontrasztot jelentett

az egyre tudatosabban vállalt bűnözői léttel, addig ez eredetileg Jimmy McGill néven induló, majd a Saul Goodman névre keresztelt csiricsáré ál-személyiséget választó figura esetében a nagydumás szélhámos agyonhasznált típusából kellett kiindulniuk.

A Gilligan és Gould vezette íróstáb szép fokozatosan építi fel az újabb narratív óraművet, az első évad végére pedig képesek elérni azt a bravúrt, hogy a néző szíve egy minden hájjal megkent ügyvéddért vérzik. Míg ugyanis a *Breaking Bad* arról szólt, mi az ára annak, ha engedünk a sötét oldal csábításának, addig itt az ellenállás következményeit figyelhetjük meg. Walter White felfedezi magában a zseniális bűnözőt és mintha csak egy kémiai reakciót figyelnénk, fokozatosan átengedi magát a Heisenberg névre keresztelt alteregójának. Jimmy McGill ellenben pontosan tisztában van azzal, hogy nagyon tehetséges csaló, de közben próbál tisztességes maradni, egyre kevesebb sikerrel. A hős tragédiája, hogy alapvetően jót akar, így végül kénytelen letérni a helyes útról, amivel egyre súlyosabb helyzetekbe manőverezi magát.

A *Better Call Saul* alapkonceptiója első hallásra jóval könnyedebbné tűnhet, mint a *Breaking Bad*, ám a szereplők sorsa valójában sokkal ellentmondásosabb és komplexebb. A helyes és a helytelen közötti határ vonal, a nagyobb jóért vállalt rossz, a tetteinkért vállalt felelősség kérdései a vallás és a filozófia örök dilemmái, melyekkel a sorozat szereplői is kénytelenek folyamatosan szembenézni. Jimmy McGill egyszerre próbál megfelelni a környezetének és saját lelkiismeretének, ám közben zseniális hazudozó, aki élvezettel választja a csúsósabb kerülőutakat (nem egyszer szó szerint). Hősünk gondosan megtervezett stíkljei valóságos műalkotások (lásd a gerilla-

módszerekkel forgatott reklámjait), ám ha akaratlanul az arra érdemteleneknek is bajt okoz, végül mindig a szívére hallgat és inkább feláldozza magát. Jimmy a saját értékrendje alapján ugyan mindig helyesen cselekszik, sosem tudja tökéletesen felbecsülni a várható következményeket. Walther White a tudomány embereként az előre nem láthatóval is számolt a döntései során, McGill mindig utólag próbálja kijavítani a hibáit. A sorozat keserédes tónusát épp az garantálja, hogy a néző pontosan tudja, hová vezet mindez. Hősünk végül feladja az elveit és Saul Goodman bőrébe bújva végleg lemond a tisztességes életéről.

A főszereplőt az írók hasonlóan izgalmas mellékszereplőkkel veszik körbe, miközben fokozatosan tárják fel a múltja kulcsfontosságú eseményeit. Jimmy jellemvonásait finoman árnyalja a sikeres jogi céget alapító idősebb testvér, Chuck McGill alakja, aki bizarr pánikbetegsége mellett az öccsével szemben táplált féltékenységgel is kénytelen szembenézni. Hasonlóan fontos figura a két testvér közé szorult cégvezető, aki támogatná Jimmy ügyvédi ambícióit, de nem akar lemondani Chuck tudásáról sem. A legérdekesebb mellékszereplő talán Kim Wexler, aki hősünket minden erejével a helyes irányba próbálja terelni, miközben a saját karrierjét próbálja egyengetni.

A feszült családi és szakmai viszonyrendszerek már önmagukban megtartanák a sorozatot, de a Gilligan és Gould vezette kreatív stáb nem elégedett meg ennyivel. Mivel tulajdonképp a *Breaking Bad* előzményeiről van szó, egyre több ikonikus szereplőjével találkozhatunk. Bár az elsődleges fontosságú csapásirány a McGill/Goodman metamorfózis, már rögtön az első részben elindul egy hasonlóan erős mellékszál. Az idős exzsaru, Mike Ehrmantraut egészen más apóroból ugyan, de hasonló erkölcsi dilemmákkal szembesül, mint Jimmy. A motivációit nemcsak egy teljes önálló epizód tárja fel, de a csendes alámerülése a helyi alvilágba valamiféle hidat képez a *Breaking Bad* és a *Better Call Saul* eltérő megközelítésmódjai között.

Hiába hasonlóak a morális kérdésselvetések, az új sorozat zsenialitása a tragikomikus hangvételében rejlik. Míg ugyanis az alapsorozat Shakespeare királydrámáinak világát idézte, itt sokkal visszafogottabb, kevésbé kihegyezett és látványos eszközökkel bontakozik ki a

dráma. A *Better Call Saul* borítékolhatóan nem kavar akkora hullámokat és kevesebben fogják értékelni, holott legalább akkora bravúr, mint a legendás *Breaking Bad*. Jimmy McGill világában a morális kapaszkodók szinte teljességgel láthatatlanok, a követendő és elkerülendő cselekvési módok csak utólag rajzolódnak ki. A figurákat hiába vezérli a legártatlanabb szándék, a saját belső-külső korlátaik miatt szinte mindig tökéletesen döntenek. Látszólag szabad akaratukból cselekszenek, a lehetőségeik mégis előre adtak és erre csak akkor döbbenek rá, mikor már késő. Korrigálni próbálnak, mégsem menekülhetnek, ami végtelenül komikus és tragikus egyszerre.

Léteznek helyes utak, de nincsenek jó döntések. E feloldhatatlan paradoxon mindenki számára ismerős lehet, a sorozatot átítató kínzó kettősségek könnyedén átélhetők. Az a különös helyzet áll elő, hogy egyszerre szurkolunk azért, hogy Jimmy vagy Mike tisztességes maradjon, és azért, hogy lépje át a törvény határait. Az ambivalens viszonyra remek példa, mikor az ügyvéd ártatlan nyugdíjasokat környékez meg és bár a ravasz trükkjeivel tulajdonképp az ő érdekeiket is szolgálja, a járulékos veszteségekkel nem számol. Szívszorító a jelenet, mikor

Jimmy megpróbálja visszacsinálni az okozott kárt és ezért nem viszi végig a mesterien kitervelt akcióját. Egész egyszerűen képtelenség nem szeretni ezt a kisszerűségében is nagyszabású figurát.

A *Better Call Saul* hatásához persze elengedhetetlen, hogy az elsőrangú írói munka tehetséges társalkotók kezei között kelhet életre. Hálás feladat a színészeké, hisz még a villanásnyira feltűnő figurák is aprólékosan kidolgozottak. Az idősebb testvér Michael McKean nagy visszatérése, de Steve Banks is méltó módon bonthatja ki a szótlan Ehrmantraut karakterét. A legnagyobbat persze törvényszerűen a címszerepben brillírozó Bob Odenrick alakítja, végig fantasztikusan egyensúlyozva az idegesítő ripacs, a szélhámós és a tragikus hős szélsőséges minőségei között.

A sorozat vizuális világa túlzás nélkül új minőséget képvisel a televíziós sorozatok között, Albuquerque napszítta, rikítóan giccses színeitől a lélegzetelátlító kompozíciókon át az innovatív beállításokig itt tényleg minden a legapróbb részletekig átgondolt. Hasonló szuperlatívuszokkal lehet jellemezni a vágást is, szinte minden epizódban kapunk egy-egy zseniális montázs-szekvenciát, melyek a kontextusból kiragadva

is teljes értékű műremek. Az elegánsan elővezetett popkulturális idézetekkel és a *Breaking Bad* rajongóit ravaszul kiszolgáló utalásokkal pedig tényleg hájjal kengetik az efféle játékokra fogékony közönséget.

Igaz, az alkotók tudatosan szembenemennek a hajmeresztő fordulatokra és elbeszélői truvájokra koncentráló uralgó trendekkel, hisz kifejezetten lassan, kevésbé hivalkodóan építkeznek. A sorozat elsősorban a figurákra fókuszál és inkább elsőrangú karaktertanulmányként, afféle modern moralitásjátékként működik. Bár még két évad várhatóan hátra van, az már most borítékolható, hogy ez a produkció hatalmas nézőszámokat ugyan nem fog elérni, a kultusza már most garantált. A *Better Call Saul* kétségtelenül az egyik legjobb kortárs széria és tökéletesen mutatja, miért sokkal kreatívabb és érdekfeszítőbb az, ami manapság a kisebb képernyőn történik.

•
BETTER CALL SAUL – amerikai tévésorozat, 2015-2017. Kreátor: **Vince Gilligan, Peter Gould**. Kép: **Arthur Albert, Marshall Adams**. Zene: **Dave Porter**. Szereplők: **Bob Odenkirk** (Jimmy McGill), **Michael McKain** (Chuck), **Rhea Seehorn** (Kim), **Jonathan Banks** (Mike), **Mark Margolis** (Hector Salamanca). Gyártó: **High Bridge / Crystal Diner**. 30x45 perc.

„Felfedezi magában a bűnözőt”
 (Bob Odenkirk)

